

הוראת תורה עם תל עם

תשובות שונות, ולעיתים אף העלו רעיונות הסותרים זה את זה. חווית הלימוד מקבלת מימד נוסף באמצעות ספרי ספריה שנכתבו בהשראת מדרשי חז"ל. רעיונות אלה מוצגים בנפרד מהטקסט המקראי על מנת ליצור אבחנה ברורה בין התורה לבין התורה שבעל-פה.

בכיתה ג מכיל החומש של תל עם פירושים נבחרים של רש"י המותאמים לגיל התלמידים. בכיתה ד הם מתוודעים לעולם הפרשנות העשיר, המוצג להם כמרכיב מהותי בתהליך הלמידה, תוך שמירת האבחנה בין פשט ודרש. התלמידים גם לומדים למקם תקופות פרשנות שונות על ציר הזמן, קוראים על כל פרשן או מדרש, ולומדים באמצעות מפה על התפתחותו של עולם הפרשנות העשיר. המשוב שאנו מקבלים ממורים, הורים, ואף מהתלמידים עצמם, מעיד על כך שהתלמידים נהנים לחשוב כפרשנים, ונרגשים ללמוד דעות שונות המתייחסות לאותה סוגיה. התוכנית מעודדת אותם לנסח ולתרום את דעותיהם האישיות, ובכך משתפת אותם במורשת לימוד התורה.

כלים ללימוד תורה עם תל עם

ההכנה לטקסט המקראי מתבצעת באמצעים ויזואליים המנהירים את התוכן: **לוחות ותמונות גדולות** המכילים מילות מפתח, **מפה גדולה** המתארת את הקשר שבין ארץ ישראל של תקופת המקרא וישראל של ימינו, **וקו זמן יהודי**. התחביר המקראי מוצג באמצעות **לוח ומשחק קלפים**. התוכנית של כיתה ד כוללת גם **לוח פרשנים ומפה** המכילים מידע על עולם הפרשנות.

הילדים עוסקים בהקשבה אינטראקטיבית לפסוקים, אחריהם הם עוקבים במחשב בעזרת **תקליטורים**, כך שיוכלו להיחשף למקור ולפתח הגייה ושטף קריאה.

לאחר שקלטו התלמידים את הרעיונות העיקריים ואת מילות המפתח, הם מוכנים יותר לגשת לטקסט **בחומש של תל עם**, שעיצבוו הדיקטי מיועד לסייע להם בהבנת הנקרא, ובו פרשנות בעברית מודרנית המבוססת על הפשט. החומש מכיל גם את הכותרות וכותרות-המשנה המופיעות בחוברת, המשרתות כמארגן-מקדים לשיעור. בנוסף לחומש של תל עם, אנו ממליצים שבכל כיתה יהיו מצויים גם חומשים רגילים, כך שהתלמידים יתרגלו לקרוא בהם.

חוברות התלמיד, שעיצבן דומה לחוברות בציר ש"י, ומשלבות את הכיתה הוירטואלית כך שהתלמידים יחוו בנוח, מאפשרות לילדים לחקור ולנתח את הטקסט באמצעות מיומנויות שונות של לימוד תורה.

ציר תורה מכיל גם **ספרי ספריה** המבוססים על מדרשי חז"ל, וכן **שירים** המעשירים את חווית הלימוד ומוסיפים לה מימד של כף.

ניתן למצוא את עקרונות ומערכת הלמידה בתורה עם תל עם באתר שלנו, בדף www.talam.org/downloadcenter.html

תל עם היא תוכנית המאורגנת לפי תחומי דעת (צירים), ומפתחת מיומנויות למידה וערכים המרכזיים לכל אחד מהם, אך גם מתאמת את מיומנויות החשיבה, הלימוד והשפה בין התחומים, ובכך מחזקת ומאיצה את הלמידה. המתודולוגיה בציר תורה מהפכנית בכמה מובנים: ציר זה מתואם עם יתר צירי התוכנית, ומאפשר למידה באמצעות אינטליגנציות מרובות והוראה מותאמת בתהליך של הבנייה, ובכך מאפשר לכל תלמיד ללמוד, ליהנות ולאהוב את התורה כתורת חיים, ולמצוא בה משמעות ונגיעה לחייהם האישיים. מטרתנו להעניק לתלמידים הבנה של הסגנון המקראי הייחודי, ולפתח מיומנויות שיאפשרו להם להפוך ללומדי תורה עצמאיים ונלהבים. בציר זה פוגשים התלמידים את קולו של ה'; לומדים על האבות והאמהות ועל התהוותו של עם ישראל; ולומדים על אורח החיים היהודי - המצוות, הערכים והמסורת - בקול יעקב, בעברית.

ההבנייה בציר תורה

המתודולוגיה באמצעותה אנו מלמדים תורה אינה משתנה מכיתה לכיתה, אלא מתפתחת ומעמיקה. מטרתנו ללמד את ספר בראשית בכיתות ב ו-ג. בשלב התחלתי זה של הלימוד, אנו מחלקים כל פרק ליחידות קטנות יותר, המבוססות על הבנת פשוטו של מקרא. לאחר לימוד הרעיון העיקרי של הטקסט באמצעות עזרים שמיעתיים וחזותיים, ותוך שימוש בעברית המוכרת לתלמידים מציר ש"י (חיי יום-יום וחגים), התלמידים מוכנים יותר לעסוק בטקסט ולהעמיק בכל פסוק ובכל מילה. הם רוכשים בהדרגה את המבנים התחביריים הבסיסיים של העברית התנ"כית במסגרת ההקשר הנרטיבי. חשוב להדגיש כי אין אנו עושים שימוש בתורה על מנת ללמד תחביר או אוצר מילים בעברית, אלא מלמדים את אוצר המילים ואת מיומנויות הלשון הדרושים ללימוד תורה.

תחילה מנתחים התלמידים את הטקסט בהתבסס על מילים מנחות - שמות עצם, שמות גיבורים או פעלים החוזרים על עצמם. הם לומדים כי מילות מפתח אלה, אותן הם מאירים ומשלימים בפסוקים שבחבורת שלהם, חושפים את הרעיון המרכזי ואת המסר הגלום בטקסט. בכיתות ד ו-ה נלמד ספר שמות; התלמידים ממשיכים לבנות ולחזק את מיומנויות לימוד התורה, ומפתחים מטה-קוגניציה של האמצעים הספרותיים שיציידו אותם **בדרכה של תורה** - הכלים הדרושים להבין ולהעריך את המהות, היופי והעושר של הטקסט המקראי. חז"ל ופרשני תנ"ך אחרים השתמשו באותן המיומנויות להבנת הכתובים.

פרשנות בציר תורה

בכיתה ב אנו מתחילים לעודד את התלמידים לשאול שאלות ולחשוב כמו פרשנים. הכיתה הוירטואלית מדגימה כיצד לשאול שאלות ולחשוב על תשובות שונות בהתבסס על הנלמד בכיתה, או על רגשות וחוויות אישיות. כך מושרש אצל התלמידים ההרגל לחפש יותר מתשובה אחת ולפתח צורות חשיבה שונות, בהתאם לאמרת חז"ל "שבעים פנים לתורה". כך גם מתכוננים הילדים לקבל את העובדה שפרשנים שונים מצאו

Teaching Torah with TaL AM

TaL AM is a discipline-based curriculum that develops the learning skills and values pertinent to each discipline (track), but also aligns the thinking, learning and language skills in all tracks, thus reinforcing and accelerating learning. The methodology of the Torah track is in many ways revolutionary: it is aligned with each of the other curriculum tracks, and facilitates learning through multiple intelligences and differentiated instruction in a constructivist process, thus enabling every child to learn, enjoy and love Torah as *Torat Chayim*, finding the meaning and relevance of the Torah in their own lives. Our goal is to provide students with an understanding of the unique style of scripture, and develop the skills which will enable them to become independent and avid learners of Torah. It is in this track that the students meet the voice of God; learn about the *avot* and *imahot* – our ancestors – and the formation of Israel as a nation; experience our strong affinity to the land of Israel; and learn about the Jewish way of life – our *mitzvot*, values and traditions – *Be'kol Ya'akov* (in Hebrew).

Spiraling Torah Skills

The methodology we use to teach Torah doesn't change from grade to grade; rather, it develops and deepens. It is our aim to teach *Bereshit* (Genesis) in Grades 2-3. At this primary stage of learning, we divide each *perak* (chapter) into smaller units based on a logical and literary understanding of the text. Once the main idea of the text is taught through audio and visual aids, using Hebrew familiar to the students from SHAI (the Everyday Life and Holidays track), they are better prepared to engage with the text and deepen their learning verse by verse, word by word. They gradually acquire the basic grammatical structures of Biblical Hebrew within the context of the narrative. It is important to emphasize that we do not use the Torah to teach Hebrew vocabulary or grammar; rather, we teach the vocabulary and language skills necessary to learn Torah.

Initially, the children's analysis of the text is based on the principle of *mila mancha* (key word) - a repeated noun, name of a character, or particular verb. They learn that the key words they highlight and complete in the verses in their workbooks essentially reveal the main idea and message of the text. In Grades 4 and 5 we teach *Shmot* (Exodus), and the children continue to construct and strengthen their Torah learning skills, and develop their meta-cognition of the literary devices that will endow them with *Darka Shel Torah* - the tools necessary for understanding the essence, beauty and richness of the Biblical text. These same skills were used by *Chazal* (our sages) and other Biblical scholars to unravel the text.

Parshanut- Exegesis in the Torah Track

In Grade 2 we set the stage for children to think and ask questions like *parshanim*. The Virtual Class models questioning and thinking of different possible answers based on what is learned in the class, or personal feelings and experiences. This instills the habit of exploring more than one possible answer and developing different ways of thinking, coinciding with *Chazal's* precept *Shivim panim la'Torah* - the Torah can be understood in seventy different ways. It also prepares students to embrace the fact that different scholars found different,

sometimes even blatantly contradictory ideas and answers.

The learning experience is further enriched through library books inspired by *midrashim* - stories and interpretations of *Chazal*. These ideas are presented as independent from the actual text in order to create a clear distinction between the Torah and *Torah she'be'al peh* - the oral Torah taught by our sages.

The Grade 3 TaL AM Chumash incorporates select age-appropriate interpretations written by Rashi - the *parshan* most commonly studied with *Parshat Ha'Shuva* for generations. In Grade 4 students encounter the rich world of *parshanut* as an integral part of the learning process, so that the distinction between the *psbat* and *drash* still remains clear. The children also learn to locate different periods of *parshanut* on the timeline, and are provided with a short biography of each *parshan* or *midrash*, and a map depicting the development of the rich world of exegesis. As we have learned from teachers, parents, and feedback received from the students themselves, the children enjoy *parshanut*, and are excited to learn different ideas pertaining to the same issue. The program encourages them to formulate and contribute their own opinions, thus involving them in the ongoing legacy of learning Torah.

Tools for Learning Torah with TaL AM

Preparation for the Biblical text is done through a pictorial rendition of the content: **posters** and **big pictures** containing key vocabulary, a **large map** depicting the connection between ancient and modern Israel, and a Jewish **timeline**. A **poster** and **card games** help familiarize the students with the grammar of Biblical Hebrew. The Grade 4 curriculum also features a **Parshanim poster** and **map** providing background information about the rich world of *parshanut*.

The children listen to the verses interactively and follow along with our **CDs** and **CD-ROMs**, so that they are exposed to the Biblical source and can grasp the pronunciation and fluency of its narration.

Once the main ideas and key words have been assimilated, the students are more equipped to approach the text in the **TaL AM Chumash**, which is didactically designed to assist reading comprehension, and contains an interpretation in modern Hebrew based on the *psbat* – the simple, contextual meaning of the text. The Chumash also contains the same titles and subtitles that appear in the workbook, which serve as advance organizers for the lesson. In addition to the TaL AM *Chumash*, we recommend that every class have regular *Chumashim* so that the children become accustomed to reading them.

The **workbooks**, similar in design to those in the SHAI track and incorporating the Virtual Class so that students are comfortable with the material, enable the children to explore and analyze the text through different Torah learning skills.

The Torah track also incorporates **library books** based on *midrashim*, as well as **songs** which enrich and add fun to the learning experience.

The principles and process of learning Torah with TaL AM can be found on our website, at www.talam.org/downloadcenter.html.

Teaching Torah with TaL AM

גן העדן שלי

חשיבה יוצרת

בתוריד: ויטע ה' גן בעדן: הגן שהי נטע בעדן והיו בו הרבה עצים וגם עץ הדעת טוב ורע.
כפיתה: למקום שחושבים שזוא הכי טוב והכי יפה קוראים גן עדן.

בבקשה לצייר גן עדן.

בבקשה לכתוב.

1. מזה יש בגן עדן שלי? יש צצים וציפורים.
2. מזה עושים בגן עדן שלי? אנוי אונכים תפוחים.
3. מזה מרגישים בגן עדן שלי? אנוי מרגיש שמחה.

תלמיד של המורה אדית קופל במדרשה עברית, מונטריאול
A student in Edith Copel's class at Hebrew Academy, Montreal

בגן שלי

אבגם הבין את נחיתים שלו שמחמה.

אבגם חלק את החיים שלו לשתי קבוצות,

ובא להחם בליטה, כשלא יכולה לראות אותם.

אבגם החזיר אותם!

תלמידה של המורה מיכל גרונברגר, ביה"ס צבי פרץ, וינה
A student in Michal Gruberger's class at Zvi Perez Gymnasium, Vienna

סיכום ספר שמות פרק א'

בא ישראל: בא ישראל הנו: למצרים.

יחל: יחל היה המלך השלישי למצרים.

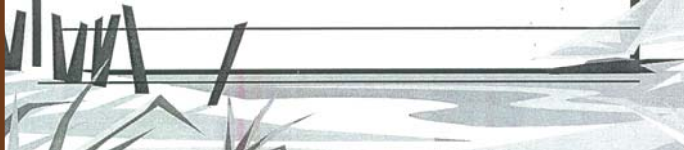
פארה: פארה אמת וקם אלכס נרע.

פארה: פארה פארה ישראל והחלו להבא אלכס.

רצון: פארה הפך את לב ישראל למצרים.

צריצים: פארה הפך את לב ישראל למצרים.

הטוב: בא ישראל הפכה לעם גדול.

תלמידת כיתה ד של המורה שלומי תורג'מן בביה"ס נועם, שוויץ
A student in Shlomi Turgeman's class at Noam Schule, Switzerland

תלמיד של המורה עליזה וולקר, ביה"ס ברנדייס הלל בסן רפאל, קליפורניה
A student in Aliza Walker's class at Brandeis Hillel Day School, San Rafael, California

Past Events

January - February 2009

Training Institutes

- **January 11-14:** TaL AM 1-5 Institutes (Part II), Rome, Italy
- **January 19-22:** TaL AM 1-5 Institutes (Part II), Montreal, Canada
- **January 26-29:** TaL AM 1-5 Institutes (Part II), Los Angeles, California
- **February 1-4:** TaL AM 1-5 Institutes (Part II), West Orange, New Jersey
- **February 15-18:** School Leadership Institute, West Orange, New Jersey

הוראת יחידת ישראל במכון תל עם ג, ניו ג'רזי
Instruction of the Israel unit at the TaL AM 3 Institute, New Jersey

אירועים שהיו

ינואר - פברואר 2009

- **מכוני הכשרה**
- **14-11 בינואר:** מכון תל עם א-ה (חלק 2), רומא, איטליה
- **22-19 בינואר:** מכון תל עם א-ה (חלק 2), מונטריאול, קנדה
- **29-26 בינואר:** מכון תל עם א-ה (חלק 2), לוס אנג'לס, קליפורניה
- **4-1 בפברואר:** מכון תל עם א-ה (חלק 2), ווסט אוראנג', ניו ג'רזי
- **18-15 בפברואר:** מכון למנהיגות חינוכית, ווסט אוראנג', ניו ג'רזי

Upcoming Events

April - August 2009

Training Institutes & School Visits

- **May 10-21:** Visits to schools in the Former Soviet Union
- **June 21-25:** TaL AM 1-5 Institutes (Part I), West Orange, NJ
- **June 28 - July 2:** TaL AM 1-5 Institutes (Part I), Los Angeles
- **July 12-16:** TaL AM 1-5 Institutes (Part I), Jerusalem, Israel
- **July 21-24:** TaL AM 1-3 Institutes (Part II), Buenos Aires, Argentina
- **August 3-13:** School visits to Australia

For additional information please visit our website www.talam.org or send us an e-mail talam@talam.org

מכון תל עם למנהיגות חינוכית, ניו ג'רזי
The TaL AM School Leadership Institute, New Jersey

אירועים עתידיים

אפריל - אוגוסט 2009

- **מכוני הכשרה וביקורים**
 - **21-10 במאי:** ביקורים בבתי ספר במדינות חבר העמים
 - **25-21 ביוני:** מכון תל עם א-ה (חלק 1), ווסט אוראנג', ניו ג'רזי
 - **28 ביוני - 2 ביולי:** מכון תל עם א-ה (חלק 1), לוס אנג'לס
 - **16-12 ביולי:** מכון תל עם א-ה (חלק 1), ירושלים
 - **24-21 ביולי:** מכון תל עם א-ג (חלק 2), בואנוס איירס, ארגנטינה
 - **13-3 באוגוסט:** ביקורים בבתי ספר באוסטרליה
- לפרטים נוספים אנא בקרו באתר שלנו www.talam.org
או שלחו לנו דוא"ל לכתובת talam@talam.org

TaL AM Matters Editorial Staff: **מערכת תל עם לעניין:**

Director: Tova Shimon **מנהלת:** טובה שמעון
Coordinators: Miriam Cohen, Dronit Farkas **מרכזות:** מרים כהן, דרורית פרקס
Writer and Editor: Sharonne Cohen **כתיבה ועריכה:** שרון כהן
Guest Writer (Teaching Torah, p. 2-3): Chava Shimon-Kassierer **כותבת אורחת (הוראת תורה, עמ' 2-3):** חוה שמעון-קסירר
Graphic Designer: Mirit Fuhrer **עיצוב גרפי:** מירית פורר

חג שבועות שמחה חג שבועות שמחה חג שבועות שמחה

תל תל עם

Issue No. 15 | May 2009 | אייר, תשס"ט | גליון מס' 15 | עתון תל עם

A Message from Tova

Assessment for Learning with TaL AM

Following considerable interest expressed by teachers and principals, we recently addressed the topic of **assessment** in a webinar (online workshop) designed for school principals and Jewish Studies Coordinators, and during our School Leadership Institute held in New Jersey. These workshops focused on the difference between assessment *of* learning and assessment *for* learning. Assessing *of* student learning examines their knowledge in two categories: content and communication skills (reading, writing and speaking), while assessment *for* learning is also intended to assist teachers and students in differentiated learning and in the development of skills, and to encourage student involvement, partnership, independence and responsibility in the learning process.

Assessment is a fundamental component of the learning process. One of its objectives is the activation of the **Editor** within the students – i.e. self-awareness and self-assessment of the content they have learned and/or the skills they have developed, and memory activation for the purpose of scaffolding content and skills. Examples of the Editor in Jewish sources and tradition can be found in G-d's evaluation of the act of creation ("G-d saw... that it was good"); in the daily examination of our actions; and in the process of *Tshuva* conducted during the month of *Tishrei* (and throughout the year), enabling us to observe and assess our lives more thoroughly. Encouraging our students to actively participate in the process of self-assessment provides them with a life skill, as it prepares them for the evaluation of their actions and knowledge throughout their lives.

TaL AM facilitates the activation of the Editor through various "signposts", such as "**Ani Zocher?**" (Do I Remember?), "**Ani Mevin?**" (Do I understand?) and "**Ani Yodea?**" (Do I know?), enabling students to identify the key content which they must learn and retain, and which they must study in preparation for examination. Current research teaches us that exams, which are integral to the assessment process, and the way in which they are administered, can effect two opposite results: encouragement

of the student to participate in the learning process joyfully, or despair and isolation due to the student's inability to accept feedback, or due to frustration stemming from a failure to meet expectations.

In order to avoid negative outcome, when designing an exam it is important to ask the following questions: What is its objective? What are the criteria for assessing results? How will we study these results in relation to the achievements both of the class and of each individual student? And, consequently, how will we conduct differentiated instruction and learning? In order to achieve the desired results we must create exams that are adapted in scope, complexity and time allocation to the students' knowledge and abilities. A well-structured exam is graded – e.g. it contains closed (multiple choice) questions designed to identify the students' knowledge, as well as open questions enabling the students to express their thoughts and feelings about the subject matter they have learned and/or the skills they have developed. The exam should also be designed to integrate the content component with a visual-spatial component (an illustration, pictographic interpretation, sequencing etc.), encouraging students to express their knowledge through diverse modes of communication, using various intelligences - visual, musical, personal, social etc.

It is imperative that we formulate exams that respect the students' intelligence, encourage them to present their accomplishments, and involve them in the process of self-assessment. We thereby ensure their active participation in assessing their learning, which has great impact on their overall learning experience, their spirits, and above all – their life habits.

Wishing us all a productive, enriching learning experience,

Tova Shimon

For additional readings on Assessment, please contact us.

